

Однісно 14.12.2021
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 64.051.051
Шевченко Ірина Семенівна

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 64.051.051

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків

доктору філологічних наук, професору,

завідувачу кафедри ділової іноземної мови та перекладу

Шевченко Ірині Семенівні

Відгук

офіційного опонента **Кравченко Наталії Кимівни**, доктора філологічних наук,

професора, професора кафедри англійської філології та перекладу імені

І. В. Корунця Київського національного лінгвістичного університету

на дисертаційну роботу **Верменич Яни Валеріївни «МУЛЬТИМОДАЛЬНІ**

МЕТАФОРИ З РЕФЕРЕНТОМ ЕКОЛОГІЯ В АНГЛОМОВНОМУ

ЕКОЛОГІЧНОМУ КІНОДИСКУРСІ», подану до захисту на здобуття ступеня

доктора філософії в галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 –

Філологія спеціалізованої вченої ради ДФ 64.051.051 Харківського національного

університету імені В. Н. Каразіна

Дисертаційна праця Яни Валеріївни Верменич присвячена еколінгвістичному опису мультимодальної актуалізації концептуальних метафор в англomовному екологічному кінодискурсі. Актуальність дослідження зумовлена, на наш погляд, його дотичністю до проблеми екологізації свідомості й світогляду через дискурсотвірні концептуальні метафори у мультимодальному семіотичному просторі англomовного екологічного кінодискурсу. Рецензована робота відповідає сучасним тенденціям щодо переорієнтації з антропоцентризму на еко- та природоцентризм, дискурсивно-когнітивної розробки нової етики «недомінування», «етики турботи» і екологічної справедливості із фокусом на світомоделювальній функції дискурсивних практик. Актуальність дослідження зумовлена його суголосністю новим тенденціям розвитку сучасної еколінгвістики із переорієнтацією екологічних студій у площину вивчення мультимодальних когнітивно-дискурсивних феноменів.

Наукова новизна дослідження визначається тим, що у ньому запропоновано вирішення важливої і складної проблеми сучасної когнітивної еколінгвістики – мультимодального конструювання метафоричних значень в кінодискурсі екологічної тематики як дискурсотвірного ресурсу трансляції екологічних цінностей. Новим є цілісний підхід до інтерпретації мультимодальної метафори як семіотико-смислової цінності, актуалізованої комплексом взаємопов'язаних семіотичних модусів. Новою є розроблена дисертанткою комплексна методика мультимодально-дискурсивного аналізу екологічних метафор на основі інтеграції методологічних підходів до вивчення дискурсивної теорії метафори з дослідницькими інструментами мультимодального аналізу концептуальної метафори. Застосування новаторської методики дозволило авторці уперше ідентифікувати дев'ять комбінаторних моделей, типи метафоричних значень і специфіку їхньої мультимодальної актуалізації із чітким визначенням функцій кожного семіотичного модусу. Новим і позитивним аспектом дисертаційної праці є виокремлення і аналіз кореляційних метафор, метафор схожості і схематизаційних метафор, а також особливостей їхньої модифікації у дискурсивному середовищі. Новою і такою, що заслуговує на підтримку, є виокремлення і розмежування мультимодальної метаметафори та мультимодальної метафтонімії.

Теоретичне значення дисертації визначається тим, що її результати здатні вплинути, з одного боку, на екологізацію лінгвістики 21 століття і, з іншого, на розвиток таких актуальних для сучасної функціональної парадигми ракурсів вивчення концептуальної метафори, як дискурсивна мультимодальна, кінематографічна теорії метафори – особливо в ракурсі інтеграції таких дослідницьких підходів.

У площині практичного застосування результати та матеріали дослідження становлять беззаперечну цінність для розробки і оновлення лекційних курсів зі стилістики англійської мови, загального мовознавства, курсів за вибором із когнітивної лінгвістики, дискурсології, лінгвістики кіно та лінгвосеміотики.

Основні положення та результати дослідження пройшли надійну апробацію на наукових засіданнях кафедри англійської філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (2017–2021 рр.), а також на дев'яти міжнародних конференціях, дві з яких – закордонні.

Теоретичні і практичні результати дослідження дисертантка виклала у 14 публікаціях, з яких 4 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, 2 статті – у зарубіжних виданнях: у спеціалізованому періодичному виданні, індексованому у наукометричній базі Scopus, та у виданні держави, що входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу; 8 публікацій є тезами доповідей на наукових конференціях. Зміст публікацій, які висвітлюють основні положення роботи або окремих структурних підрозділів дисертації, не дублюється. Чітко визначений особистий внесок авторки у 2 публікаціях у співавторстві.

Структура дисертації відповідає поставленій меті, а висновки відбивають отримані результати дослідження.

Здобуті наукові результати і висновки дисертаційної праці ми вважаємо цілком обґрунтованими та достовірними. Достовірність наукових положень забезпечується комплексною методикою аналізу й репрезентативністю матеріалу дослідження, що становить 1183 фрагментів екологічного кінодискурсу, вилучених з 24 англійськомовних документальних фільмів тривалістю 1622 хвилини. Основні положення дисертації є логічними і несуперечливими, із послідовним викладом концепції дослідження. Мету дослідження ми вважаємо повністю досягнутою, поставлені завдання виконаними. Здобувачка виявила лінгвістичну ерудицію, ґрунтовні знання досліджуваної галузі науки та здібність до самостійного аналізу.

Результати антиплагіатної перевірки у сервісі Strikeplagiarism свідчать про автентичність дисертаційного дослідження Я.В. Верменич. Протоколом контролю оригінальності встановлюється, що дисертаційна робота виконана

самостійно, текст дисертації не містить плагіату, дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

Визнаючи високий науково-теоретичний рівень дисертації, новизну і обґрунтованість здобутків і висновків автора, теоретичну значущість і практичну цінність дисертаційної праці, хочеться, разом з тим, висловити деякі побажання, що жодним чином не знижують вагомості рецензованого дослідження.

1. Визначаючи чотири «екологічних виміри» мови, бажано було б згадати, на наш погляд, також дослідження з екопоетики, що останнім часом набувають лінгвістичного ракурсу, вивчаючи лінгвальні засоби і способи позначення екологічно значущих реалій і явищ в екологічно насичених текстах і дискурсах. І, у цьому зв'язку, хотілося б бачити у списку літератури монографію київської дослідниці Олени Жихаревої, присвячену концептам, нараціям і образній структурі екологічного дискурсу на матеріалі біблійного дискурсу.

2. На с. 40 дисертації на рисунку 1.1. і коментарі до нього перераховуються жанри екологічного дискурсу – наукові статті екологів, монографії, газетні статті та дописи, новини, звіти та доповіді, методичні вказівки, веб-сторінки, теленовини, пропагандистські відео. Але ж ядром екологічного дискурсу є «власно» екологічні документи, міжнародні конвенції, тексти внутрішнього права, в яких встановлено основні природоохоронні стратегії і питання взаємодії людини з природою і її об'єктами.

3. Потребує пояснення метафора OIL MINES are MORDOR / НАФТОВІ ШАХТИ є МОРДОР, оскільки під час її інтерпретації залучається фрагмент тексту із маркерами порівняння: *looks like Mordor*.

Наведені міркування мають дискусійну природу і жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від дисертації.

Усе вищезазначене дає підстави для загального висновку про те, що за своїм змістом і формою дисертація Верменич Яни Валеріївни «Мультимодальні метафори з референтом ЕКОЛОГІЯ в англomовному екологічному кінодискурсі» є завершеним, самостійним дослідженням актуальної проблеми сучасного мовознавства, яке відповідає спеціальності 035 Філологія, задовольняє

вимоги наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» і «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 зі змінами від 06 березня 2019 р., а її авторка, Верменич Яна Валеріївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 03 – Гуманітарні науки зі спеціальності 035 – Філологія.

Доктор філологічних наук, професор,
професора кафедри англійської філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця
Київського національного лінгвістичного університету

Підпис доктора філологічних наук, проф. *Кравченко Наталії Кимівни*
з а с в і д ч у ю :

У ч е н и й с е к р е т а р

Київського національного лінгвістичного
університету

13.12.2021

Н.О. Стефанова